

Na letošnjih političnih volitvah lahko zmaga napredna lista

Slovenci v Italiji

Bližanje volitev in možna zavezništva

Bogve če bodo bližnje volitve prinesle kakšno pomembnejšo spremembo za ta italijanski politični sistem, ki pušča že na vseh straneh gotovo tudi ali predvsem zaradi tega, ker traja že predolgo kot zasebna last v rokah demokristjanov in njihovih sodelavcev. Pravzaprav je zdaj s tega vidika že najdaljši v Evropi; edino v bivši Sovjetski zvezi je ista oblast trajala več časa...

Kakorkoli že, so v Italiji znaki degeneriranja premočni, da ne bi bila resna sprememba že prava nuja. Da ne govorimo o epohalnih novostih v Evropi in svetu v zadnjih letih, seveda!

Med osnovnimi razlogi za razno-razna oblastniška, klientelistična in celo mafijska razkrajjanja in posiljevanja italijanske družbe je gotovo dejstvo, da v tem sistemu naravnost cvetijo stranke in strankice. Ta je tudi eden glavnih razlogov, ki dopuščajo, da se dosedanja oblast ohranja, saj ima še preveč možnosti za kombinacije ob drobitvi opozicije.

Korak naprej bi storili tokrat, ko bi letošnje volitve in priprave nanje izkoristili zato, da bi resnično stopili na pot premoščanja strankarskega vrtičkarstva, ki nas "instiktivno" sili v to, da se vsak bori izključno za svojo stranko, pri čemer seveda ne štedi niti z najbolj demagoškimi in nesmiselnimi polemikami - katere dobijo svoj "smisel" samo v obstoju nebroja strank! Pomislimo, da se v Italiji stvari niso spremenile niti takrat, ko je KPI šla solidno čez trideset procentov! Kaj bo še tokrat, ko se bomo - kot kaže - v ne vem kolikih borili na levici za dva ali tri odstotke več, oziroma da ne bomo padli pod določeno število, oziroma itd. Na oblasti bodo ostali žal isti, opozicija pa bo ostala... v opoziciji. To je bilo in verjetno bo tudi tokrat dejstvo, ki ga ne morejo pretvoriti niti gesla o neki "resničnejši" ali "odločnejši" opoziciji, ki so stvar volilne kampanje...

V Trstu bi že za te volitve lahko konkretizirali voljo po resnični alternativi temu sistemu, ki se vrti okrog KD. To bi lahko uresničili, če bi se vse levičarske in laične demokratične stranke, sile in osebnosti dale na razpolago za širše zavezništvo, ki bi "tekmovalo" za izvolitev treh parlamentarcev na pet, kolikor je možnih v tržaškem volilnem okrožju. Tako zavezništvo bi v resnici odražalo tisti Trst, ki je odprt sodelovanju z vsemi svojimi sosedi, za sožitje, za vključevanje v novo demokratično Evropo in se vsak dan "spopada" z drugim Trstom, tistim, ki se zapira tako Sloveniji in vzhodu kot Furlaniji

ter se stalno obrača v preteklost in njene kontraste, ker ga moderen napredek in dinamičnost očitno ne zanimata, saj živi od rimske asistence.

Tako zavezništvo bi lahko uresničili DSL, komunistična prenova, PSI, SSk, Rete, Zeleni in druge manjše formacije in posamezniki. Res ima bolj malo smisla, da tekmujejo te liste vsaka zase. Prav tako pa je vsem v škodo, da se PSI poveže z Listo za Trst, saj postane v tej povezavi zaradi "volilne potrebe" bolj listarski od Liste. V interesu naše manjšine in splošne demokratične rasti v teh krajih je, da ne gredo v Rim Camberji in podobni, ampak da se v predlaganem širšem levičarsko demokratičnem zavezništvu dogovorimo za tri predstavnike "odprtega" Trsta. Take, ki bodo predstavljali tisti del naše pokrajine, ki hoče res naprej in ki ne postavlja na prvo mesto etikete strank in barve, ki navsezadnje bolj malo pomenijo, saj se ljudje res vsebinsko ne razlikujemo in delimo po usmerjenosti na toliko delov in drobcev. Med temi tremi bi moral biti seveda tudi Slovenec, saj smo pripadniki manjšine v velikanski večini (a ne vsi avtomatično) tudi pripadniki demokratičnega laičnega Trsta.

Tako zavezništvo bi bil lep rezultat in prav je, da se stranke izrečejo, da bomo vsi vedeli, kaj koga zanima: katero zavezništvo raje izberejo socialisti, koga zanima strankarska ali osebna afermacija bolj kot napredek celotnega naprednega tabora itd.

Vemo, da so pri tem nekatere tehnične težave za usklajitev z volilnim zakonom, a ob pravi politični volji se tudi te premostijo.

BM

Predsednica poslanske zbornice Nilde Iotti je med nedavnim obiskom imela tudi srečanje s predstavniki slovenske manjšine v Italiji.

Samostojen politični subjekt

Pomembni zgodovinski dogodki v Sloveniji in med Slovenci, v Italiji ter sedanjí izzivi za dosego primerne in častne rešitve vprašanja zaščite Slovencev v Italiji so dokazali in dokazujejo, da je trdnejša ureditev našega zamejskega notranjega političnega in upravnega življenja imperativ. Spremembe v Sloveniji niso mogle mimo nas brez posledic, vendar, ko je danes Slovenija suverena in tudi od Italije uradno priznana država, mora nam Slovincem, ki živimo izven njenih meja biti jasno, da ne bomo mogli več živeti od refleksov iz matice, ampak da bomo morali nastopati kot politični subjekt. Kljub temu, da smo vsi Slovenci, je jasno, da je pred nami kopica problemov, za katere nam ne bodo drugi našli rešitev, ampak si jih bomo morali poiskati sami, seveda v sodelovanju, vendar z veliko mero odgovornosti.

Znakov notranje šibkosti je več, začeniši od enotne delegacije, ali skupnega slovenskega predstavništva, ki se zbere le v najhujši stiski, ni pa nek organizem, ki bi bil sposoben resne in trajne politične konfrontacije ter nekega načrtovanja. Znaki napetih in v bistvu nerazčiščenih odnosov so opazni tudi pri reševanju odprtih problemov v kulturnih ustanovah, znamenje težav so bila bolj ali manj odkrita nezadovoljstva ob porazdeljevanju sredstev iz zakona za obmejna področja ter vrsta dogodkov, ki so zaznamovali polemično leto 1991. Tako ne moremo mimo krize Primorskega dnevnika, ali pa mimo razburljive seje Društva slovenskega gledališča, ki je privedla do vidnih sprememb pri vodstvenih organih. Ob objektivnih finančnih težavah in spremembah v matični domovini bi bilo seveda iluzarno pri-

čakovati, da se bodo problemi reševali v mirnem vzdušju. Razgovori med SSG in SKGZ so pripomogli k reševanju nekaterih vprašanj, ki bi se lahko drugače iztekla na dokaj boleč način na primer finansiranje nekaterih institucij. Težko pa si predstavljamo, da bodo dogovori med dvema organizacijama takoiimenovane civilne družbe zaobjeli široko paleto vprašanj, s katerimi se sooča manjšina. Politična vprašanja na primer ne morejo mimo strank, ki zastopajo Slovence.

Nemajhno vlogo igrajo med nami gospodarska vprašanja in seveda tudi interesi; tu so še vprašanja kulture, raznovrstnih množičnih občil in drugih institucij. Ker nismo tropski akvarij, kjer se ustvarjajo mikroklima in biološka ravnovesja v stekleni posodi, bodo na vse vplivala razmerja izven manjšine, ki je ne moremo razumeti kot samozadosten organizem; shematično razmišljanje in tudi zdravilno razmišljanje pa nas mora le pripeljati do neke avtodiagnoze in avtorefleksije.

Boj za finančno preživetje in nova porazdelitev oblasti in moči znotraj manjšine nikakor ne morata biti samozadostna procesa, saj ne vodita nikamor, če različne komponente in ljudje ne zmorejo ustvarjati strategij, načrtov in vizij za bodočnost. Osebnost se mi zdi zdaleč nezadostno, da se veljaki strnejo za skupno mizo le takrat, ko nas italijanski nacionalizem potiska v kot, v trenutkih miru, ali vsaj relativnega miru, pa završi za mizo sršenje gnezdo. Še zdaleč ne mislim tu na nekdanjo enotnost, ki je bila večkrat le fasada. Zavedam se le preprostega dejstva, da se morajo - (beseda se očitno prevečkrat ponavlja) - komponentne zavedati, kje so meje našega skupnega življenjskega prostora in ustvariti pravila igre, ki bodo omogočala sistem soočanja in odločanja. Ljudi ne zanima nek zbor modrijanov, ki ve, kaj mora narediti, ampak telo z jasnim predstavništvom, kjer so jasna stališča in kjer je jasen tudi konsenz, s kateri... lahko vsaka komponenta računa. Gre le za navidez preprosto formulo, vendar bi bil nujen vsaj vsemanjšinski posvet, na katerem bi ta že star problem javno zastavili. Zakaj ni mogoče sestaviti trdnega slovenskega predstavništva? Zakaj se toliko odločitev sprejema za zaprtimi vrati? Lahko tako krhka skupnost, kot je naša zdrži težo konfrontacije, ki se dogaja večkrat zelo daleč od tistih Slovencev, ki se še vedno čutijo del neke skupnosti in bi radi prispevali k njenemu razvoju? To je le nekaj vprašanj za posvet; cilj je seveda višji. Brez odkritega soočanja in brez teles, ki bi to soočanje omogočala, bomo obsojeni na to, da se pomikamo po že zapisane

nem scenariju in ponavljamo stare argumente, ki zagotavljajo preizkušeno možnost dialoga. Naj kot primer navedem, da se naprimer vsi strinjamo, da nam tržaški nacionalistični krogi stalno mečejo polena pod noge in je zato dokaj lahko najti skupno stališče proti temu nacionalizmu. Veliko težje pa je izoblikovati strategijo, kako, kljub moči nacionalizma, dosegati svoje pravice. Dejstvo je namreč, da tolikokrat citirani padec berlinskega zidu ni pomenil upravo med narodi in novih odnosov do manjšin. Nasprotno, postkomunistično obdobje je obdobje najrazličnejših nacionalizmov in fundamentalizmov; očitno bomo morali s tem računati. To je seveda samo en problem, ki pa se ga velja lotiti z veliko mero poguma a tudi pragmatičnosti. Za takšno početje je potrebno institucionalno soočanje, ki mora preseči zgolj kontingentna vprašanja. Za soočanje so nujni točno zaznamovan prostor in jasna pravila igre. K temu bi dodali še javno politično debato, saj vsi Slovenci ne mislimo enako, ljudi pa najbolj demoralizira, da najprej berejo izjave razgovorov, ki se zaključijo z boljšim ali slabšim kompromisom, ki je večini nejasen.

Gre za sistem, ki ga v Italiji dobro poznamo: šibke koalicije se izogibajo parlamentarnim razpravam in parlamentu, ki ima ustavno nalogo, da odloča v imenu državljanov o bistvenih stvareh.

Prav zato sem prepričan, da je napočil čas, da se pripravimo na ustanovno politično skupščino Slovencev v Italiji. Vsemanjšinski posvet bi lahko bil pomembna etapa. V tem smislu je manjšina dala premalo važnosti beneškemu zboru izvoljenih predstavnikov. (Morda to ni bil predlog, ki bi zadovoljil vseh, bil pa je le predlog, ki je skušal upoštevati vse komponente). Potreba po nekem pogumnem dejanju se mi zdi še toliko pomembnejša danes, ko imamo veliko razlogov za razhajanje in ločevanje. Naša interna vprašanja, problemi Slovenije, apetiti Italije in evropski premiki so nam lahko namreč tako v korist kot v škodo.

Ob vsakem argumentu zato nujno prihaja do različnih stališč; nič ni namreč v naprej določenega in niti resnica ni samo ena. Prav zato pa je toliko večja potreba, da se manjšina konstituira ko razčlenjen subjekt, ki lahko v demokratični razpravi gradi svojo usodo. Levica lahko odigra pri tem bistveno vlogo, saj je njena teža, kljub razlikam, še vedno najbolj konsistentna.

ACE MERMOLJA

Zakaj je v Trstu preteklost še tako živa

Zakaj smo glasovali za statut tržaške pokrajine

Če nimaš argumentov, potem se lahko poslužuješ tudi laži. Najbrž na osnovi tega načela je SSK prd tedni izjavila v nekem svojem komunikeju, da pokrajinski statut "povsem ignorira Slovence".

Trditev, ki je - kot bo razvideno - neosnovana, strumentalno izkorišča le zato, da napade DSL in njeno zadržanje pri glasovanju statuta.

Ker se v pokrajinskem statutu večkrat govori, ne da bi bila znana njegova vsebina, za oblikovanje katere je DSL stvarno in aktivno sodelovala, smo odločili, da objavimo v povzetku zaenkrat tiste člene statuta, ki se izrecno nanašajo na slovensko manjšino.

IZ POKRAJINSKEGA STATUTA

1. ČLEN - SPLOŠNA NAČELA

2. ODSTAVEK

Pokrajina, tudi v sodelovanju z Deželo, z Občinami in s kraško Gorsko skupnostjo izvaja vse funkcije namenjene zaščiti interesov in potreb skupnosti; pri tem štiti in vrednoti na svojem teritoriju še zlasti prisotnost slovenske skupnosti, drugih zgodovinsko - obstoječih skupnosti v spoštovanju njih verskih in kulturnih specifičnosti.

3. ODSTAVEK

Pokrajina, pri vrednotenju specifičnosti svojega teritorija, spodbuja in jamči oblike odnosa z občani, tako s posamezniki kot s pripadniki združenj, jim omogoča vpogled v upravne akte ter spodbuja njihovo soudeležnost pri javnem upravljanju.

6. ČLEN - PODROČJA, NA KATERIH IZVRŠUJE NALOGE

4. ODSTAVEK

Na družbenem in kulturnem področju zadobivajo poseben pokrajinski pomen tiste dejavnosti, ki zadevajo vrednotenje kulturnih dobrin, razvoj in spodbujanje kulture miru, medsebojnega spoznavanja in sodelovanja med narodi, upoštevanje zgodovinske in mednarodne vloge tržaške Pokrajine, ter zasledovanje polne uresničitve pravic občanov in bivačih.

(....)

IV. POGLAVJE - URADI IN USLUGE

44. ČLEN - ORGANIZACIJA URADOV

3. ODSTAVEK

V pravilniku o organiku so določena mesta za italijanske šole s slovenskim učnim jezikom; za omenjena mesta je potrebno znanje slovenskega jezika.

Isti pravilnik bo, poleg tega, predvideval prevajalski urad, na katerega se bodo lahko obrnili italijanski občani, ki so slovenskega materinega jezika.

VII. POGLAVJE - SODELOVANJE OBČANOV

SODELUJOČA PARTECIPACIJA (PARTECIPAZIONE COLLABORATIVA)

66. ČLEN - PROŠNJE IN PETICIJE

(...) 3. ODSTAVEK

Občani, posamezno ali v združenjih, lahko uporabljajo slovenski jezik pri pismenih in ustnih odnosih s pokrajinsko upravo in imajo pravico, da dobijo odgovor v istem jeziku. Upra-

va se bo v te namene posluževala prevajalskega urada.

POSVETOVALNA PARTECIPACIJA (PARTECIPAZIONE CONSULTIVA)

70. ČLEN - DISCIPLINA POSVETOVALNEGA REFERENDUMA

2. ODSTAVEK

Pravilnik bo vseboval modalitete v rabi slovenskega jezika pri pripravi informativnega gradiva o referendumu.

JAVNI PRAVOBRANILEC (DIFENSORE CIVICO*)

78. ČLEN

2. ODSTAVEK

Pri organizaciji urada se bo javni pravobranilec, glede odnosov s slovensko manjšino, posluževal prevajalskega urada.

IX. POGLAVJE - KONČNE OZ. ZAČASNE DOLOČBE

85. ČLEN

4. ODSTAVEK

Pokrajinski upravni odbor je pobudnik najbolj primernih iniciativ, ki bi zagotovile poznavanje statuta s strani občanov, poskrbel pa bo tudi za njegov prevod v slovenščino.

V naslednjih številkah bomo v celoti objavili poglavje v partecipaciji občanov pri javnem upravljanju.

Stavek, naveden v naslovu, ne izhaja iz programa kake desničarske stranke, temveč je točka dokumenta, ki je pred kakim tednom močno razburil javnost in še bolj tajne službe italijanske države, saj izhaja ravno iz njihovih arhivov. Gre za program, imenovan "Vežbanje Delfin", ki so ga tajne službe leta 1966 pripravile za Trst. Dokument so odkrili vojaški sodniki v Padovi. Preiskovalci še vedno iščejo, kako je besedilo prišlo na uredništva časopisov, saj je del preiskave, ki je strogo tajna. Zaradi nje so sodniki naslovili "garantno sporočilo" šestim visokim častnikom, v katerem jih obtožujejo sodovanja v oboroženi ilegalni skupini. Garantno sporočilo je po novem kazenskem zakoniku obvestilo, ki ga prejme osumljenec, da je proti njemu v teku preiskava, ki razpolaga z določenimi dokazi. O dokumentu je med drugimi obširno pisal tednik Avvenimenti v predzadnji številki. Tednik je prejel kopije 20-ih strani dokumenta, ki jih šteje okoli 100.

Vežbanje Delfin izhaja kot rečeno iz leta 1966, torej ne gre za stvar iz povojnih let, temveč iz let, ko smo se že hvalili z odprto mejo. Zadeva izključno Trst, o katerem trdi, da je okoli 40% prebivalstva "upornega", "v službi Slovanov". Protiuporniki so tudi ocenili, da je v mestu kakih 20% ljudi, ki niso opredeljeni. Namen vežbanja je, da se organizira učinkovito "protiuporno" ozračje.

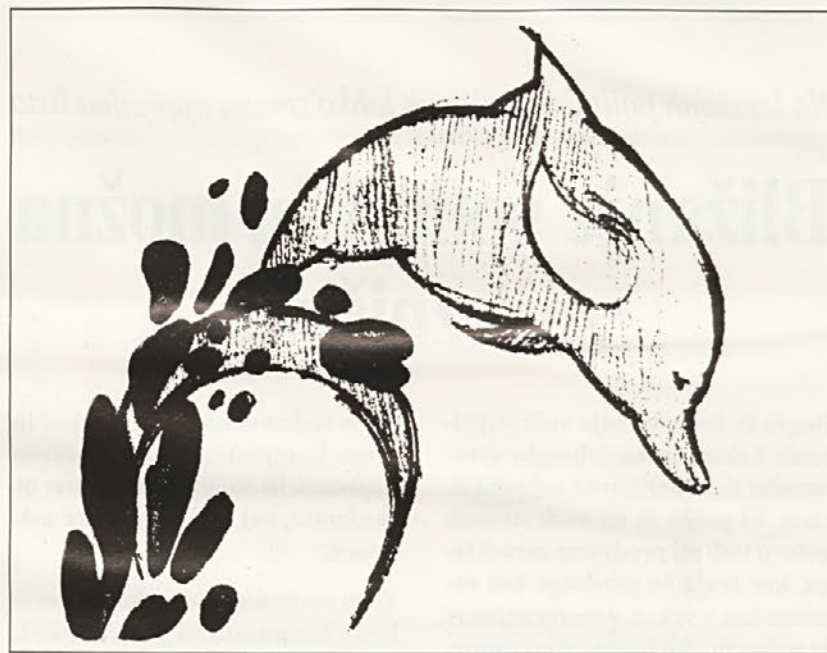
Načrt zelo podrobno razčlenjuje naloge protiupornikov:

SPECIFIČNE NALOGE

1. lokalizacija zbirališč, kulturnih, športnih, rekreacijskih krožkov, strankarskih sedežev, kjer se domnevno podžiga upor;
2. odkrivanje upornih elementov (med duhovniki, v policiji, pri gasilcih...);
3. pravočasno informiranje o morebitnih srečanjih, manifestacijah, zborovanjih, tekmah).

PROPAGANDA

1. motenje kulturnih, športnih in podobnih manifestacij s ciljem, da pride do manjših incidentov, ki naj dajejo občutek prebivalstvu, da je v teku protiuporna dejavnost;
2. pomoč z asistenčnimi pobudami potrebnim, ki bi jih uporniki lahko izrabili.

AKCIJSKI PROGRAM

Zbiranje osebnih, kočljivih informacij o vidnih osebnostih, ki se jih lahko posreduje javnosti z najprimernejšimi sredstvi:

- Napis na zidovih;
- Motenje manifestacij in govorov;
- Organiziranje protimanifestacij;
- (Morebitno) ustrahovanje;

- V predvidevanju prvomajske manifestacije, ki jo naravno krepi prebivalstvo Krasa, proglasitev stavke javnih prevozov (železnice, avtobusi). Organiziranje skupin aktivistov, ki naj preprečijo prihod imenovanih "kmetov" s primernimi sredstvi (žblji, razbite steklenice, kamenje, itd.) in eventualno ustrahujejo tiste, ki bi prišli do mesta, z zaničevalnimi akcijami.

AKCIJE ODPORA

(...)

- Širjenje obrekovalnih glasov o določenih pripadnikih policije, ustrahovalne akcije proti vojakom (glasovi o ženskah, duševnih težavah, spolnih boleznih);
- Propagandne akcije, ki naj povzročijo neuspeh stavk: organiziranje skupin, ki naj branijo nestavkajoče in ki naj prebijajo delavske bloke;
- Izoliranje miljske občine, bojkot dobave vode, električne energije, itd;
- Tržaško ljudstvo s plebiscitarno manifestacijo izrazi nasprotovanje akcijam upornikov, povzroči hude neredne in poseg vojske.

NALOGE

a - okrepitev ustrahovalnih akcij (letaki, uničevanje slavolokov, brisanje napisov, pisanje drugih zidnih napisov, streljanje s petardami, širjenje sloganov, skrivne sabotaže, itd.)

b - odkrivanje morebitnih zbirališč orožja in municije.

c - navezava stika s centralo za dodatni material zaradi naraščanja števila sodelavcev.

d - okrepljeno iskanje varnih stanovanj in določitev znanih.

e - nadzorovanje, da se ohrani možnost uporabe določenih območij za izstreljevanje, izkrcanje, pristajanje letal, itd.

f - MOREBITNE TERORISTIČNE AKCIJE, KI NAJ SE JIH PRIPIŠE UPORNIKOM.

g - NADALJEVANJE VSEH PROPAGANDNIH AKCIJ NA NAJVIŠJI RAVNI.

h - PRIPRAVA KRAJEV ZA ZBI-RANJE, RAZDELJEVANJE OPREME, VEŽBANJE ZA MOREBITNO ZAKLJUČNO FAZO.

i - priprava morebitnih cestnih zapor, da se prepreči gibanje upornikov ali nadzoruje morebitne vrinjence.

Bližajo se nove volitve. V Trstu bodo nedvomno potekale tudi tokrat v običajnem protislovenskem vzdušju. Vse stranke, ki se sklicujejo na "odprte rane tržaške zgodovine", bi se morale zamisliti nad načinom, kako so te rane ostale odprte.

TČ

O mednarodnih obveznostih

Nazadnje nista bila podpisana ne memorandum za Slovence v Italiji, ne tisti za Italijane v Sloveniji (slednjega sta podpisali samo vladi Italije in Hrvaške)!

Jasno je, da slovenska vlada ni mogla podpisati tristranskega memorandumu, potem ko se je italijanska stran dokončno (to je vsaj do političnih volitev in seveda pod pritiskom vladnih strank iz Trsta) umaknila v zvezi z dvostransko spomenico za našo manjšino v Italiji. Slovenija se ni mogla podvreči mednarodnemu preverjanju in razsojanju za italijansko manjšino, če Italija tega ni hotela za našo manjšino. Slovenija je tako pokazala svojo iper-spolitiziranost, po kateri se zaradi prevladovanja strankarskih volilno oblastveniških intere-

sov v notranji politiki odpoveduje tudi mednarodni verodostojnosti in zanesljivosti.

No, ampak ob pokončnosti Slovenije in iper-spolitiziranosti Italije sta tudi tokrat ostali praznih rok prav manjšini. (Praznih rok seveda glede na vrednost, ki jo lahko imajo te mednarodne spomenice). Obe manjšini sta seveda razočarani in nesmiselno bi bilo, če bi se sedaj sporekli že med sabo in se tako še bolj ošibili.

Od dogodka velja morda raje potegniti, ugotovitve za naprej. Kar se je tokrat zgodilo namreč, bi lahko imeli za dokaz, kako je lahko tako imenovana recipročnost najraje negativen pojem. Kdaj bomo dočkali, da bosta dve državi "tekmovali navzgor", katera bo manjšini dala

več!? Skoraj praviloma obvelja, da "ne naredim, ker ti ne narediš...", kot je bilo tokrat! Z recipročnostjo očitno konča tako! Ponos zaradi pokončne države ene strani in ostrakritika nezanesljivosti druge strani so nam le v tolažbo, ki dejstev ne spremeni.

Novi mednarodni odnosi v Evropi narekujejo, da bodo politike posameznih držav vedno bolj podvržene mednarodnemu "nadzorstvu" in skupnim sporazumnim odločitvam na vseh področjih - tudi v zvezi z narodnimi manjšinami.

In to dejstvo gre po našem valorizirati; ampak politika dvostranske formalne recipročnosti je že redukcija te dimenzije. Dokumenti KEV-SA (ki združuje vse evropske države) so močnejši, čeprav se zdijo na

videz oddaljeni in zato neučinkoviti. Z njimi je treba presojati politiko posameznih držav do manjšin.

Pozitivna politika do manjšin z notranjepravnimi predpisi in akti posameznih držav ter dobrososedski odnosi z vsebinskim premoščanjem meddržavnih mej so najbrž najbolj učinkovito sredstvo za izboljšanje položaja vseh manjšin oziroma politike vseh zainteresiranih držav do njih.

Tako politiko bi morale podpirati tudi manjšine same - prej kot se zanašati na formalno recipročnost, ki je lahko le "orožje" močnejšega in za šibkejšega kvečjemu politična tolažba.

Pozitivna, konstruktivna politika nosi "recipročnost - vsebinsko in ne formalno! - že sama v sebi!

V četrtek,
6. februarja 1992
ob 18.30
na pomorski postaji
v TRSTU

ACHILLE OCCHETTO

Vsadržavni tajnik D.S.L.

DEMOKRATIČNA STRANKA LEVICE
DEŽELNA ZVEZA ZA FURLANIJO-JULIJSKO KRAJINO

Zahteve goriške SKP

Okupacija sedeža DSL

V zvezi s provokacijo Komunistične prenovе, ki je demonstrativno zasedla goriški sedež DSL, je tajništvo goriške federacije izdalo komuniko v katerem odgovarja na razne javne izjave KP v tisku in odbija strumentalizacijo le-teh.

Vodstvo goriške federacije DSL je mnenja, da je KP avtonomna stranka, ki nima nobene zveze z DSL. V tem smislu podčrtuje dejstvo, da je DSL po XX. kongresu KPI izšla kot naslednik omenjene stranke. Komunistična prenova torej ne more zahtevati nobene pravice. V zvezi s tem se lahko omeni dejstvo, da je za predstavnika goriške KP gospod Antonaz, ki ni nikoli bil član KPI in torej nima nič v zvezi z bivšo politično stranko in potemtakem nima kaj zahtevati od bivše KPI.

Okupacija sedeža je predvsem politična iniciativa, ki je želela zaostri odnose in strumentalizirati poseg v politične in volilne namene. Vsiliti se s silo ni najbolj demokratično dejanje vredno neke stranke, ki se proglasuje za demokratično in tolerantno.

Kar se tiče imovine KPI, je treba podčrtati dejstvo, da sta DSL-PDS in RC-KP dosegli sporazum na vsedržavni ravni zato je pravni naslednik političnega znaka in imetja KPI Demokratična stranka levice.

Glede lažnih obtožb proti predstavnikom goriške federacije DSL s strani KP, v osehah deželnega tajnika Ruffina in goriškega pokrajinskega tajnika Salomonija, je treba pojasniti

položaj. Funkcionarja DSL sta skušala na miren način zgraditi nesoglasja med okupacijo sedeža in v civilnem duhu odvrniti okupante od svojega dejanja. Slednji so bili tudi obveščeni o kršitvah kazenskega zakonika in o morebitnih posledicah. Je torej laž, da so predstavniki goriške federacije DSL prijavili oblastem predstavnike KP, ki so okupirali sedež v Gorici, ker je bila policija v svojih pristojnostih prisiljena, da se drži administrativnega in uradnega postopka, ki nastopi tudi brez obtožbe. Goriško tajništvo še enkrat podčrtuje dejstvo, da je bila javna sila poklicana, ko je bilo jasno da:

KP nima namena vzpostaviti nobenega dialoga;

je okupacija provokacija;

je predvsem propagandistično - strumentalna poteza.

Goriški pokrajinski tajnik Salomoni je na zboru goriškega federalnega komiteja seznanil tovariše DSL z dodatnimi podrobnostmi. Med temi je vredno dodati, da je goriško tajništvo poklicalo tudi odvetnika, ki je razložil okupantom katerim prekrškom gre do nasproti in katere so pristojnosti policije v praksi takih zadev. Zato ni razloga, da se KP skriva za strumentalizacijo izjav na račun DSL. Torej, dodaja letak goriškega tajništva DSL, je KP zavestno izvršila zasedbo sedeža DSL neglede na morebitne posledice.

MJ

10-letnica Kulturnega doma v Gorici

Pred desetimi leti, natanko 27. 28. in 29. novembra 1981 smo v Gorici slovesno otvorili slovenski Kulturni dom. Prav gotovo je dogodek predstavljal pomemben kulturni utrip za celotno goriško stvarnost, še posebej pa pomemben zgodovinski mejnik za goriške Slovence.

Kulturni dom je v vsem tem času opravljal pomembno in v določenih trenutkih tudi nenadomestljivo vlogo v okviru večplastnega goriškega mozaika, ki je bila v vsem tem času nam priznana, tako s strani posameznih informacijskih medijev, kot tudi s strani raznih uglednih goriških osebosti, tako s kulturnega kot političnega področja.

Ob tej priliki 10. jubilejne obletnice otvoritve Kulturnega doma v Gorici smatramo umestno povzeti izveček osnovnih misli iz zapisa prof. DARA BRATINE, člana Upravnega odbora Kulturnega doma, ki jih je predstavil na letošnji tiskovni konferenci doma konec novembra meseca. Prof. Darko Bratina poudarja naslednje: "Ob proslavljanju prvih deset let življenja Kulturnega doma ni odveč, če se vprašamo, kateri je bil globlji pomen, ki ga je sčasoma dobivala njegova prisotnost v Gorici. Znan kot Kulturni dom goriških Slovencev je doslej dejansko pustil za sabo večplastno sled, zaradi katere se je dobesedno prelevil v "skupni goriški dom". V njem so se pod oznako sožitja in medsebojnega spoštovanja izrazile in

uveljavile v svojih jezikih in brez dvomij različne istovetnosti skupnosti, ki sestavljajo naše mesto. V zadnjem desetletju smo spet spoznali predvsem po zaslugi Kulturnega doma, da ima Gorica več obrazov: tisti, ki imajo bogato zgodovinsko izročilo, je potrebno ponovno odkriti, ostali, ki so mesto dopolnili v novejšem času, je primerno spoznati. Če za povrh upoštevamo, da je Kulturni dom odigral tudi pomembno vlogo povezovalca kulturnih stvarnosti preko državnih meja in vsaj na prostoru Alpe-Jadran, sicer pa je s filmom segel še dlje, mu smemo priznati posebno zaslugo in sicer, da je Gorici ponudil "kisik" kulturnega oplajanja, saj je dajal prostor in ustvarjal možnosti za "dihanje s polnimi pljuči" na povsem nov način, ki sicer ni bil nepoznan - pred mnogimi desetletji - pokolenjen naših prednikov. Priklic zgodovinskega spomina nanje je lahko izvor bogatega navdiha za razumevanje zapletenih narodnostnih dejavnikov sodobnega, nemirnega sveta. Obujati spomin, ne da bi karkoli zamlčali, pomeni, da si lahko ponovno prilastimo svojo najpristnejšo istovetnost, ki je končno pravo izhodišče za smiselno načrtovanje prihodnosti, ki ima lahko le evropski značaj toda z vsemi možnimi notranjimi razlikami. Različnosti bodo pomenile obogatitev le, če jih bomo sprejeli kot v sebi suverene dejavnike v sklopu sicer skupno doživete izkušnje."

Iz zgornjih Bratinovih misli pa se nam obvezno poraja vprašanje: Kako naprej? Glede na trenutno svetovno-politično sceno je lahko odgovor samo naslednji: Goriški Kulturni dom mora nadaljevati po načrtani poti ter z vsemi močmi utrjevati sožitje in mir med narodi. Zato naj bo Kulturni dom še v nadalje "pristanišče in stičišče kultur, tako slovenske, italijanske in furlanske". Še posebej naj bo stvarni "hram sožitja" goriških narodnosti, saj ravno miroljubno in iskreno sožitje nam mora postati tista vsebinska vrednota in kvaliteta dela, ki jo moramo

vsestransko in zavestno negovati; istočasno pa tudi razvijati. Sožitje ni abstraktni pojem, ki se avtomatsko ponavlja, ampak je tisto življenjsko tkivo našega specifičnega področja, nad katerim se je vredno zamisliti in z njim oplemeniti naše delovanje. Zgodovina - še posebej pa aktualni dogodki - nas uči, da sožitje in mir med narodi nista človeku avtomatsko prirojena pojma ter da ne slonita vedno na trdih osnovah. Večkrat sta mir in sožitje vezana na tanko nit. Da se le-ta pretrga je včasih dovolj le ena slabo postavljena beseda...

Mir, sožitje in prijateljstvo med tu živčim prebivalstvom si torej lahko zaželim ob 10-obletnici Kulturnega doma v Gorici, kot tudi ob vstopu v leto 1992. Nenaadnje zaželim si naj bi ravno goriško področje postalo pravi in stvarni laboratorij sožitja v novi Evropi leta 2000, kot zgled enakopravne in prijateljske koeksistence med različnimi narodi in narodnostmi. Če bomo znali to postati je k temu prispeval svoj delež tudi goriški Kulturni dom.

IGOR KOMEL

Na sliki: z leve proti desni: goriški senator DSL Nereo Battello, pokrajinska svetovalka Aleksandra Devetak, Silvino Poletto, Rudi Pavšič, deželni svetovalec Ivan Bratina in ravnatelj Kulturnega doma Igor Komel na skupnem srečanju v goriškem Kulturnem domu.

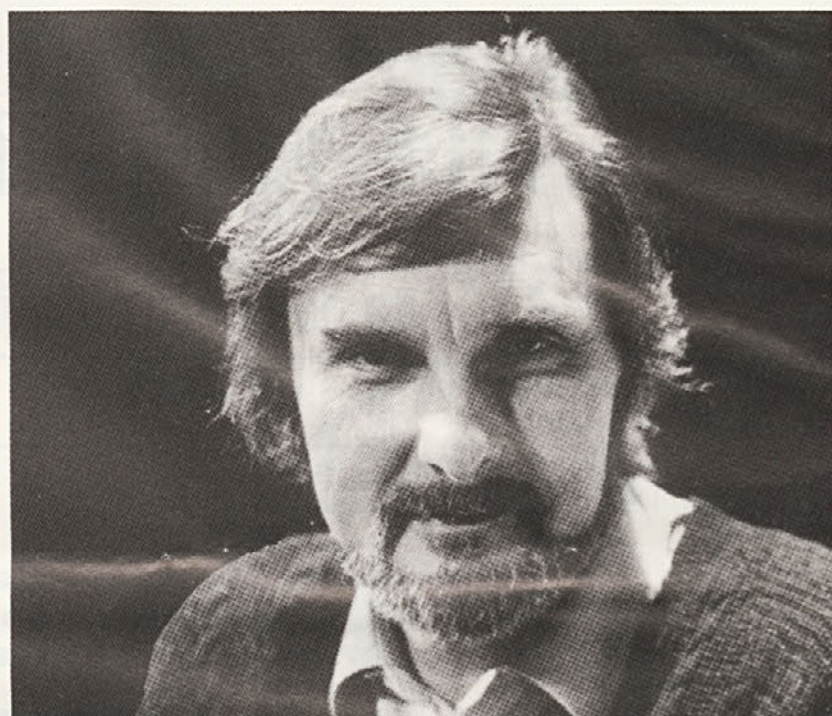
Moj deda socialistični mrtvak

Komedija prikazuje votlost boržijske družine, kateri se pridruži praznina ob padcu komunistične ideologije. Na oder so postavljene različne osebe, vse članice iste družine. Mati, žena in profesorica, ki verjame v horoskop. V njem vidi sedanost in prihodnost. Preko njih usmerja dijake v poklic. V dvojčkih vidi policiste, v likih novinarje. Pripadnica je tiste generacije, ki je zrasla v komunizmu. Potreba po veri ni izginila tisti trenutek, ko se je vlada zamenjala. Postala je edini obraz eksistence. Ostaja. Spremeni se v transcendenco in mistiko. Na vsa leta njenega življenja pa sije čar tujine. Ne kranjske klobase, ne šunka, ne jota: lio kemijska hrana, indijska oblačila, orientalski nakit. Živi ob moškem, ki se mu pravi Mihče. Tisti Mihče, katerega obraza si človek nikoli ne more zapomniti. Ker je vedno enak. Ki ne verjame, ne zna verjeti. Bistvo najde v udobnih kavčih, v weekend hišicah, modernih oblekah. Prilagodi se vsakemu sistemu. Kot olje plava na morski gladini in duši ribe, ki plavajo v globinah. Sin ga preseneti s tajnico v ljubezenskem aktu na kavču. Odtlej pubertetni išče v dedu zaveznika. Ta živi v občutkih preganjenosti. V prepričanju, da ga bodo agenti Udbe umorili. Udba je zanj strašilo, ki mu je umorilo vse domače živali, tudi ženo. Uničiti hoče tudi vnuka. Udba je vnukov razrednik, ki daje negativne ocene in neopravičene ure. Ded je bil partizan in sam udbaš. Človek

velikih dejanj in hitrih odločitev. Vzame nož in razrednika prepriča o vnukovem šolskem uspehu. Na koncu pa se izve, da pošast udbovska je dedov sosed. Iz ljubosumja je strašil deda. Ta mu je v mladosti prevzel dekle. In vendar ded je verjel v komunizem. V stanovanju ima omaro in v njej slike komunističnih voditeljev in ideologov. Poznal je idejo, zanjo je bil pripravljen umreti. Poznal je njen preoblec v birokracijo in policijski sistem uničenja, zasliševanja, nestrpnosti do drugačnih. In danes? Nov sistem: 1 - Policistka in njeni možje otrpnejo, ko v dedovi omari zagledajo podobe komunističnih mož. Omara mora ostati zaprta. Naj črvi zajedajo les. Naj miši pojedjo papirje. Vonj po zatohlosti bo kmalu zaudarjal po celi sobi. Treba bo znova odpreti omaro, prelistati stare papirje, pogledati okno. Kdaj, če ne zdaj? Nihče ne širi prihodnosti brez preteklosti. 2 - Demokracija: svoboda besede, jezika, barve. Samo beseda. Nima junakov. Postavljena med bogove, lio kemijo, horoskope, svilene naslanjače, svetnike in turško kavo. Turško kavo? Ne, Bog nas obvaruj! Demokracija: izrabljena, posiljena, pohujšana! Deda obišče stari znanec. Bivši partizan in bivši domobranec se nemo gledata. V ozadju doni pesem o lipi, simbolu slovenstva. Bo med njima sprava ali ne? Roke se samogibno spuščajo v objem. Na koncu prevlada nezaupanje.

Razideta se kot nasprotnika. To bosta za vekomaj. Poanta: sprava med posamezniki je mogoča. Nemogoča pa je sprava dveh različnih idej: odpornišva in kolaborantstva. Dedovo smrt raziskuje policistka, uspešna ženska v moški družbi. Strah jo je neenakosti z moškim. Zavrača ženskost v sebi. Stiska mišice. V sebi tišči vse zakaje, občutke drugačnosti, ki kažejo nove poti. Pravi si: ne komplicirajmo! Tu je truplo, tam morilec. Kar ostane je že napisano. Neštetokrat živeto. Zmes policistke in očeta je hčerka, ki s fotografskim aparatom spremlja dedovo smrt. Dušo je prodala najvišji vrednosti kapitalizma: osebnemu uspehu. Za slednjega je potrebna lepa postava, dolgi lasje, fotografski aparat in prekomerna količina slepote. Ostaja še največje vprašanje komedije. Zakaj je vnuk umoril deda? Njegov pubertetni svobodni duh se je prelevil v usmiljenje za človeka, katerega življenje je bilo vsem v napoto? Ali gre za umor iluzije, da ima ta človek še kakšno moč. Komedijo je napisal Tone Parkljič. Režiral jo je Mario Uršič. Za sceno je poskrbel Marjan Kravos, za kostume Marija Vidau. Igrali so: Anton Petje, Gojmir Lešnjak, Miranda Caharija, Alojz Svete, Lučka Počkaj, Maja Blagovič, Stojan Colja, Lidija Kozlovič. Komedija je žela dolg aplavz.

VILMA PURIČ

Režiser Mario Uršič

Seja občinskega sveta v Doberdobu

V sredo zvečer se je v Doberdobu odvijala seja občinskega sveta. Na dnevnem redu je bilo dvanajst točk. Med važnejše bi lahko prištevali ratifikacijo raznih sklepov, med katerimi tudi povrnitev deželnega prispevka za ureditev in uresničitev del v zvezi z Doberdobskim jezerom in s kraškim okoljem. V svojem poročilu je župan dr. Lavrenčič povedal, da do uresničitve načrta ni prišlo, ker občina ni dobila dovoljenja za posege glede na hidro-geološke specifičnosti teritorija. Druga važna točka dnevnega reda je bilo povišanje odškodnin in sejin županu, podžupanu, občinskim svetovalcem in članom občinskih komisij. Občinski svet se je izrekel po tajnem glasovanju. Prišlo je do zapletljajja, saj en odbornik ni dobil predvidenega kvoruma glasov in se bo moral zato občinski svet dodatno izreči tudi za povišek dotičnemu. Nato je ob-

činski svet enoglasno potrdil županov predlog, da se pregleda funkcije in delovne zadolžitve osebja, se spremeni pravilnik za osebje in se poviša nekatere delovne pogodbe do 7. plačilnega razreda. Pomemben je bil tudi člen v katerem je bilo treba vnesti nekatere popravke v občinski statut. Kontrolni organi so namreč zavrnili nekaj manj slovenščine v aktih, v odnosu občanov z upravo in glede javnega branilca (difensore civico). Župan je prebral odgovor kontrolnim organom v katerem se navaja vse možne predhodne razsodbe glede rabe in uporabe slovenskega jezika Slovencev v Italiji. Posebno je citiral razsodbe ustavnega sodišča. Občinski svetovalci so enoglasno potrdili predlog. Poleg tega je svetovalec Igor Jurčen predlagal popravek, ki ga je bilo treba vnesti glede političnih sprememb v sosednji Jugoslaviji. Predlagal je namreč, da se vnese v občinski statut, da Občina Doberdob meji na Republiko Slovenijo in ne več na SFR Jugoslavijo. Tudi ta predlog je bil enoglasno odobren. Kot zadnji točki je občinski svet odobril poenostavitev pravilnika za delitev prispevkov javnim ustanovam in privatnikom, ter nakup zemljišča, ki je potrebno za širjenje županstva. Po uvodnih členih so bile na vrsti županova sporočila, nato je sledila diskusija. Župan se je najprej pozitivno izrazil glede priznanja Slovenije in Hrvaške, ni mogel pa mimo zaskrbljenosti glede memoranduma o manjšinah, v prvi vrsti kar zadeva slovensko v Italiji. Po županovem mnenju, ne glede na recipročnost, bi lahko italijanska država pokazala več pogu-

ma in zrelosti in bi se zavzela tudi za zaščito slovenske manjšine. Takoj na drugo mesto je prišlo do obrazložitve stališča občinske uprave glede šole v Jamljah. Župan je dejal, da je dal stavbo zapreti zaradi okvare na električni napeljavni, vendar se je vsa zadeva narobe zasukala in je v javnost, med starši in jameljsko skupnost prodrlo napačno tolmačenje dejstev. Tudi interpretacije, da se hoče zapreti šola je po županovem mnenju iz trte izvita in to težnjo odločno demantira. Glede popravil je načrt že pripravljen, stiki s podjetjem, ki bi poskrbelo za popravila so že stekli, ovira so sedaj samo birokratski časi. Točnega datuma do začetka del ni mogoče povedati, vendar se dela ne bodo zavlekla več kot 15 dni. Preden je dal besedo svetovalcem za diskusijo, se je župan javno zahvalil društvu in ustanovam v občini, ki so se udeležile nabiralne akcije v pomoč hrvaškim beguncem. Vsi glavni posegi svetovalcev so se dotaknili problematike šole v Jamljah. Svetovalci manjšine Quinzi, Gergolet in Vizintin so oporekali občinski upravi, da so bila popravila le pretveza za zaprtje šole in da so se ljudje izrekli da do tega ne pride. Opo-rekali so tudi, da se je vse zvedelo iz časopisja in da svetovalci manjšine sploh niso bili obveščeni o namenih uprave. Vendar je prišlo tudi do dramatizacije dogodka. Svetovalec manjšine dr. Gergolet je tudi razširil svoj poseg na problematiko vrtca, predvsem glede kuhinje in ureditve organika. V diskusijo je posegel tudi podžupan Legiša, ki je izjavil, da kot predstavnik Jamelj v občinski upravi ni dobil nikoli nobenega sporočila ali

prošnje za pojasnitev glede šole v Jamljah, zato se upravičeno sprašuje, če zadeva ni bila prekomerno napihnjena. Sama zavrnitev dialoga in polemike so prej rezultat manipulacije javnega mnenja, kot konstruktivna volja do rešitve zadeve. Župan je v svojem odgovoru odbil ugovore manjšine in je glede problematike kuhinje v vrtcu povedal, da je občinska uprava na tem, da reši problem osebja. Glede kuhinje, ki je poverjena zadrugi, so starši zadovoljni s hrano in zato ni težav. Glede šole pa je ponovno potrdil, da si uprava prizadeva, da bo problem čimprej rešen. Župan je tudi odgovoril na prošnjo svetovalca Jurna, o predlogu, da se

postavijo table tudi na državno cesto št. 14, pri papirnici, na ozemlje, ki spada v doberdobsko občino. Župan je povedal, da so že postavili tablo na doberdobsko ozemlje nedaleč od Štivanja, kot izzivi oblastem, da rešijo že štiridesetletni spor. Povedal je, da je dobil pismo nabrežinskega župana, kjer se brez ovinkarjenja zahteva takojšnje odstranitev table, sicer jo bo snela nabrežinska uprava in bo občini Doberdob naprtila stroške. Župan je odgovoril na neprijazno pismo s pripravljenostjo, da se župana sestaneta in se o zadevi pomenita vendar ni še bilo odgovora, tačas pa je tabla izginila.

MJ

DAROV IN PRISPEVKI

Ob poravnavi naročnine so v sklad DELA prispevali tovariši:
Bogo ROJC, Nabrežina - 8.000 lir,
Remigio TUL, Milje - 8.000 lir,
Stanislav KOZLIN, Gorica 8.000 lir,
Leopold ŠPANGHER, Devin 3.000 lir,
Stana OREL, Bani - 8.000 lir,
Marija KRIŽMANČIČ, Bani 8.000 lir.

SEKCIJA DSL ZA OPČINE IN BANE

vabi tovariše in prijatelje na:

PRAZNIK VČLANJEVANJA

KI BO V NEDELJO, 2. FEBRUARJA 1992 OB 16. URI
V DOMU NA BRDINI

Program predvideva:

ogled videa otvoritve Doma na Brdini in izleta v Albo,
zakusko, igre in.... ples.

Poskrbeli bomo tudi za "otroški kotiček"!

ODBOR SEKCIJE